

hmeljarske informacije

Naklada: 300 izvodov. Izdaja Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, Cesta žalskega tabora 2, 3310 Žalec, tel.: 03 71 21 600, faks: 03 71 21 620, e-pošta: gregor.leskosek@ihps.si.

Uredniški odbor: dr. Barbara Čeh, dr. Sebastjan Radišek, dr. Magda Rak Cizej, dr. Andreja Čerenak in urednik Gregor Leskošek

ISSN 1408 - 4775

Letnik 29, št. 4

14. maj 2012

G. Leskošek, dr. M. Rak Cizej, dr. S. Radišek: **VARSTVO HMELJA**

Hmeljeva peronospora - kuštravci

Ponovno vas naj opozorimo na pojav kuštravcev, saj je hladno in deževno vreme ustvarilo zelo ugodne razmere za razvoj le teh. Ti so se mestoma pojavili predvsem v nekaterih nasadih občutljivih sort (Savinjski golding, Bobek, Dana). Svetujemo vam, da povsod tam, kjer boste ugotovili več kot 3 % rastlin s kuštravci, nemudoma uporabite sistemski fungicid **Aliette flash v 0,25 % koncentraciji**. Opozorjamo vas, da morate škropljenje po 8-ih dneh ponoviti. Poraba vode v tem času je 400 l/ha, seveda ob predpostavki, da je hmelj visok dober meter. V kolikor imate hmelj višji, se držite navodila, da za vsak meter višine uporabite med 300 in 400 litrov vode na hektar.

Kržljivost hmelja

Letošnje leto smo v nekaterih nasadih opazili povečan pojav »kržljivih« rastlin, ki nastane kot posledica stresnih vremenskih razmer in slabšega sprejema mikroelementov, kot je na primer bor. Rastline po rezi slabo odganjajo, razvijejo grmasto in zaostalo rast, poganjki se slabo ovijajo, na listih pa opazimo blago rumenenje med listnimi žilami. Prizadete rastline se večinoma pojavljajo v skupinah ali krogih, običajno na plitvejših in prodnatih tleh. Ker gre za fiziološko pomanjkanje hranila (bor), se rastline običajno do naslednjega leta popolnoma opomorejo. V primeru, da v svojih nasadih opazite »kržljive rastline«, uporabite enega od foliranih gnojil, ki vsebujejo bor in ostale mikroelemente v priporočenem odmerku proizvajalca. Pojav »kržljivih rastlin« lahko zaradi podobnosti znamenj zamenjamo z nevarno boleznijo »viroidno zakrnelostjo hmelja«, ki pa večinoma izrazita bolezenska znamenja povzroča kasneje s pričetkom v mesecu juniju. Iz omenjenega v primeru, da se rastline po aplikaciji foliranih gnojil ne opomorejo ali da prihaja celo do širitve pojava, to sporočite na Oddelek za varstvo rastlin (IHPS), da opravimo natančen pregled hmeljišča.

Hmeljev bolhač

V letošnjem letu smo na hmelju prve hrošče hmeljevega bolhača opazili v sredini aprila. Njegova populacija je bila v določenih hmeljiščih velika že konec aprila in prve dni maja, predvsem na prvoletnih in drugoletnih nasadih hmelja. Trenutno je populacija bolhačev zelo velika in obstaja velika nevarnost poškodb na mladih listih in poganjkih hmelja, katere lahko popolnoma uničijo. Sicer trenutno hmelj zelo hitro prirašča in bo verjetno ušel t.i. »kritični fazi« pred poškodbami bolhačev. V primeru, kjer temu ni tako, je za zatiranje hmeljevega bolhača na razpolago kontaktni insekticid **Karate Zeon 5 CS**, katerega uporabite v koncentraciji **0,01 %**. V tem času za izračun porabe Karate-ja izhajajte iz 400 l vode/ha (40 ml insekticida/ha). Insekticid lahko uporabite skupaj s sistemskim fungicidom za zatiranje primarne okužbe hmeljeve peronospore. Za podaljšano delovanje kontaktnega insekticida je priporočljivo dodati kakšno močilo (npr. Silwet, Nu-film, itd.).

Opozorimo naj vas, da je uporaba insekticida Karate Zeon na istem zemljišču dovoljena le 2-krat letno. **Omenjenega insekticida ne smete uporabljati v vročem in vetrovnem vremenu!** Ker je sredstvo nevarno za čebele, je pred njegovo uporabo potrebno zmulčiti cvetočo podrast (regrat) okrog hmeljišč! Pazite, da Karate Zeon uporabite 40 metrov proč od vodnih površin, le v primeru uporabe šob za zmanjševanje zanašanja se varnostni pas zmanjša na 20 metrov.

Hmeljeva listna uš

Letos smo v Žalcu prvo krilato uš na hmelju našli 1. maja, kar je en dan prej kot v lanskem letu. Trenutno je populacija krilatih uši primerljiva s populacijo uši v lanskem letu. O nadaljnjih ukrepih za zatiranje uši vas bomo pravočasno obvestili. Redno pregledujte predvsem robove hmeljišč, kjer najprej opazite pojav uši.

Koruzna vešča

V Žalcu smo v začetku maja pričeli s spremljanjem metuljev koruzne vešče. Prve metulje smo na svetlobno vabo ulovili 10. in 11. maja in sicer obakrat po 2 metulja/noč. Pojav metuljev v letošnjem letu je bil en dan prej kot v lanskem. Na splošno velja to za zgoden pojav. O prvih najdbah gosenic in nadaljnjih ukrepih zoper zatiranja, vas bomo pravočasno obvestili.

Dr. B. Čeh: **GNOJENJE HMEJJA Z GNOJILI, KI VSEBUJEJO DUŠIK**

Dušik je zelo mobilno hranilo in pri nestrokovni uporabi kaj hitro uide v zrak ali v globlje plasti tal in je na ta način za hmelj izgubljeno. Poleg tega na ta način nepotrebno obremenjujemo okolje.

Skupna letna količina dušika, ki se pognoji v polnorodnem nasadu hmelja za pridelek 1,8 t/ha, naj bi bila največ 200 kg/ha. Od te količine je potrebno **odšteti** količino dušika, ki jo vnesemo v hmeljišča z amonsulfatom ali UANom z namenom odstranjevanja plevelov in spodnjih stranskih poganjkov, kakor tudi količino dušika, ki smo jo vnesli v hmeljišča z organskimi gnojili, **in le razliko pognojiti z mineralnimi gnojili.** Dušik se namreč v toplih in vlažnih tleh spomladi sprošča z mineralizacijo organske snovi v tleh v rastlinam dosegljivih oblikah. Če teh dodatno vnesenih količin dušika v hmeljišče pri odmerjanju mineralnih gnojil ne upoštevamo, je vnesena količina previsoka.

Kot posledica pretiranega gnojenja z dušikom rastline prej dozori, bolj so občutljive na bolezni in napad škodljivcev ter na stresne razmere, tvorijo se preraščenci, storžki so krhki in slabše kakovosti, temnejše barve, nimajo značilnega leska, aroma pa je ostra in pekoča.

Pomanjkanje dušika pa se po drugi strani v nasadu hmelja ne odrazi takoj, ampak šele po treh letih, ko negnojene ali premalo gnojene rastline ne dosežejo vrha žičnice, listi so majhni in blede rumeni, trte tanke in slabo obraščene. Negnojene rastline bi imele v četrtem letu do tretjine manj pridelka s slabšo trgovsko kakovostjo.

Odmerek mineralnega dušika delimo na tri obroke v razmerju $\frac{1}{4} : \frac{1}{2} : \frac{1}{4}$. Prvi obrok potrosimo okrog 20. maja, drugi obrok okrog 10. junija, zadnji obrok pa najkasneje 5. julija, glede na rast in razvoj rastlin. Pri aplikaciji je pomembno poznati talne lastnosti in potrebe rastlin, nujno pa moramo upoštevati optimalen čas aplikacije in vremenske razmere.

Dušikovo gnojilo po trošenju zadelamo v tla, trosimo ga zgodaj zjutraj ali zvečer, da so izgube čim manjše. Za uspešno dognojevanje z dušikom je najbolj primerno, da so tla vlažna in topla – ne gnojimo v suši ali ob napovedi obilnega deževja. Pri dognojevanju z dušikom je potrebno tudi preveriti, da listi rastlin niso mokri, saj lahko v nasprotnem primeru nastanejo na njih ožigi.

UREA ni primerna za prvo dognojevanje, saj so sedaj maja tla še relativno hladna. Za prvo dognojevanje je primeren KAN ali gnojila, ki vsebujejo dušik v počasi sproščujočih oblikah. Pred aplikacijo je potrebno preveriti, koliko časa se naj bi dušik iz gnojila sproščal. Na ta način lahko zmanjšamo porabo gnojil in število dognojevanj, pričakuje se boljša izkoristljivost dušika.

Če pred tem še nismo potrosili fosforjevih in kalijevih gnojil, lahko to storimo v času prvega dognojevanja z dušikom z NPK gnojilom. V tem primeru se moramo **držati priporočenega odmerka dušika** (največ 50 kg/ha N) in biti pazljivi, da ne odstopamo preveč od nasveta za odmerek fosforja in kalija. Tudi v NPK gnojilih je dušik v obliki, kot je v KANu.

Če boste hmelj dognojevali po metodi Nmin, vzemite pred prvim dognojevanjem povprečen vzorec hmeljišča do globine 60 cm z ustrezno sondo, ki si jo lahko sposodite na IHPS. Gnojilni nasvet na tej podlagi bo zapisan na analiznem izpisku.

PRIPRAVLJALNI TEČAJ ZA NPK hmeljar/hmeljarka

dr. Barbara Čeh, mag. Nataša Ferant, Monika Oset Luskar

V juniju začnemo s pripravljalnimi tečajem za NPK Hmeljar/hmeljarka. Tečaj bo potekal v obliki treh do štirih srečanj. Natančne termine bomo postavili na prvem srečanju 30. maja 2012. Na voljo je 10 mest. **Vse zainteresirane vabimo, da se prijavijo do 20. maja 2012 na elektronski naslov: monika.oset-luskar@ihps.si.**

Vljudno vabljeni vsi, ki želite pridobiti uradno poklicno kvalifikacijo HMELJAR / HMELJARKA, formalno priznanje za znanje, spretnosti in kompetence s tega področja.

Leonardo da Vinci

Priprava programa NPK hmeljar/hmeljarka je sofinancirana iz mednarodnega projekta *Vseživljenjsko izobraževanje v hmeljarstvu* (LdV Hop school), kjer je nosilec IHPS.

Spoštovani!

Vabimo vas na sestanek hmeljarjev, ki bo tokrat malo drugačen in bo odprt za javnost. Sestanek bo potekal **18. maja 2012** v prostorih Eko muzeja hmeljarstva in pivovarstva s pričetkom ob 9.00 uri. Na ta dan se bomo pridružili mednarodnemu **Dnevu očarljivih rastlin** (Fascination of Plants Day), ki bo istočasno potekal v 39 državah in za katerega je napovedanih 500 dogodkov. V Sloveniji bo na ta dan potekalo 25 dogodkov na različnih lokacijah po celi Sloveniji. Več na www.ihps.si in <http://www.plantday12.eu/slovenia.htm>

Vabljeni!